

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Жук В. О.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. У статті розглянуті актуальні приклади використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання студентів.

Ключові слова: інновація, фізичне виховання, педагогічні технології, освіта, студенти.

Вступ. Однією з найактуальніших проблем сучасного суспільства є низький рівень здоров'я молоді. Негативні тенденції зниження рівня здоров'я студентів зумовлені багатьма факторами: недостатнє фінансування та матеріально-технічне забезпечення галузі фізичного виховання і спорту [1, 5]; непопулярність серед молоді здорового способу життя [6]; негативне ставлення до занять фізичними вправами [7]; стрімкий розвиток комп'ютерних технологій, які значно вдосконалили процес комунікацій у суспільстві [2]; підвищений рівень радіаційного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській атомній електростанції 1986 р. [3] та інше. У зв'язку з цим актуальним є вирішення цієї проблеми шляхом використання інноваційних підходів у процесі фізичного виховання студентської молоді.

У дослідженнях В. Столярова, 2004; Іванова, 2006; Л. Лубишевої, 2006; та інших зазначається, що важливою першопричиною виникнення підвищеного інтересу до інноваційних технологій фізичного виховання є усвідомлення керівниками закладів вищої освіти важливості фізичного виховання як обов'язкової дисципліни, здатної гармонізувати навчальний процес, створити передумови для фізичного вдосконалення студентів. У дослідженнях В. Бальсевича, 2003; М. Кларіна, 1997; Л. Лубишевої, 2006; зазначається, що

інноваційні технології корелюють із зацікавленістю до самовдосконалення, зростанням інтелектуальності та духовності студентської молоді, що неможливо без підвищення рівня фізичної культури [7].

Загальнотеоретичні основи педагогічних інноваційних технологій були розроблені в працях Б. Скіннера, 1968; Л. Волчегурського, 1976; Т. Назарової, 1997; К. Баханова, 1999; Ю. Васькова, 2010; та ін. Питання розробки інноваційних технологій виховання та навчання розглядаються у дисертаційних роботах А. Трушкіна, 2000; Л. Кайдалової, 2003; С. Карпенчук, 2003; та інших [7].

Мета дослідження: проаналізувати та узагальнити дані, представлені в сучасній науково-методичній літературі, пов'язані з використанням інноваційних технологій у процесі фізичного виховання студентів.

Завдання дослідження:

1. Дослідити сучасні приклади використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання студентів на основі аналізу науково-методичної літератури.
2. Визначити перспективні напрями використання інноваційних підходів у процесі фізичного виховання студентської молоді в сучасному суспільстві.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проводилося шляхом аналізу та узагальнення даних, представлених у науково-методичній літературі та інтернет-ресурсах.

Результати дослідження та їх обговорення. Система вищої освіти України потребує обов'язкового оновлення шляхом впровадження інноваційних технологій. Дисципліна «Фізичне виховання» не є винятком із цього правила.

Під інноваційними технологіями розуміють цілеспрямовану систему дій, реалізовану в педагогічній практиці та спрямовану на розробку ієрархії

навчальних цілей і завдань для визначення можливих методів їх досягнення, що виявляється в конкретних результатах фізичного виховання студентів.

Інноваційна освіта являє собою сукупність освітніх і навчальних процесів, спрямованих на стимулювання та проектування нових типів діяльності, ефективних не тільки для конкретної людини, але також для певних соціальних груп або навіть суспільства в цілому. Оцінити його продуктивність можна, порівнявши інноваційну освіту з традиційною. При цьому важливо пам'ятати, що педагогічні інновації обов'язково враховують позитивний досвід минулого та орієнтуються на нього.

Основними напрямками інноваційних технологій навчання, на думку Р. С. Кокебаєвої [4], є:

1. Активізація пізнавальної діяльності. Методика передбачає пасивну участь студента в процесі навчання. Він набуває необхідні знання та навички, але не використовує їх на практиці.

2. Інтерактивне навчання. Ці технології забезпечують навчальній діяльності продуктивний, творчий характер. Відбувається взаємодія викладача зі студентом, у якій останній виступає не пасивним слухачем, а активним учасником.

Завдяки поєднанню цих напрямів вдається досягти високої ефективності навчання, зацікавити студентів, підвищити їх рівень активності та, як наслідок, покращити фізичні показники.

Прикладом може слугувати дослідження Т. В. Сичової [8], у якому науково обґрунтована ефективність використання технологій інтерактивного та диференційованого навчання в процесі фізичного виховання студенток для підвищення рівня фізичної підготовленості. У ході роботи були використані: експрес-оцінка фізичної підготовленості за індексами (за Т. Ю. Круцевич); методи математичної статистики.

В одній із експериментальних груп на заняттях студентки вивчали базові кроки аеробіки, танцювальні вправи та, на основі отриманих знань і вмінь,

складала серії танцювальних кроків, комбінацій, займалися підготовкою танців різних стилів хореографії за допомогою викладача. Також застосовувався метод кругового тренування, де на одній зі станцій використовувався пристрій Xbox 360 з грою «Dance». Ця ігрова приставка з сенсором Kinect дає можливість взаємодіяти з консоллю за допомогою жестів, рухів тіла або голосових команд. Суть гри полягала в тому, що студенткам пропонувалося виконувати танцювальні рухи разом із героєм гри, при цьому система оцінювала правильність виконання рухів, нараховувалися бали. Застосування цього периферійного пристрою дозволило підвищити емоційний фон занять.

Також у дослідженні Т. В. Сичової [8] під час дослідження була сформована ще одна експериментальна група, для занять з якою була обрана оздоровча система шейпінг. Розділи програми для цієї групи були побудовані на принципах диференційованого навчання. На занятті кожна з підгруп отримувала картки із завданнями для виконання.

Контроль і керівництво діяльністю підгрупи здійснював лідер, який обирався в кожній підгрупі. Самостійною роботою для студентів були завдання щодо складання комплексів вправ для розвитку фізичних якостей та різних м'язових груп. Розроблені студентками комплекси впроваджувалися в навчальний процес.

Значну роль у процесі сучасного інтерактивного навчання відіграють діалогові форми пізнання та робота в групах. До другої категорії належать такі методи, як «Мозковий штурм», «Дебати», «Дискусії», «Круглий стіл» і т.д. Заслужують на увагу Метод колективного навчання, автором якого є В. К. Д'яченко, 2004; та інші програми. Крім того, на практиці була перевірена та доведена ефективність так званого «кейс-методу» (Case study), який раніше використовувався тільки в бізнесі.

Дослідження Р. С. Кокебаєвої [4] показали можливість застосування «кейс-методу», який був спеціально адаптований для фізичного виховання. Згідно з кейс-методом, учасники дискусії отримують інформацію про реальну

або змодельовану ситуацію (так званий «кейс» – текст обсягом до кількох десятків сторінок), у даному випадку необхідно було самостійно вирішити проблему недостатньої зацікавленості студентів до занять із фізичного виховання. Попередньо кожен учасник тренінгу самостійно обдумує проблему, а потім студенти збираються разом і колективно обговорюють її можливі шляхи вирішення. Після, затверджений більшістю варіант, апробовували на заняттях. Це дозволяє отримати певний практичний досвід та підготувати студентів до вирішення серйозних питань, з якими вони можуть зіткнутися в майбутньому. Крім того, кейс-метод допомагає зацікавити учнів, мотивувати їх на пошук рішень, перетворити з пасивних учасників процесу навчання на активних.

Слід зазначити й ще одну унікальну можливість методу кейсів. Крім отриманих знань про вплив фізичних вправ на рівень працездатності, фізичного здоров'я та ін., студенти під час обговорень навчаються конструктивно реагувати на критику, переконливо викладати свою точку зору. Причому кейс-метод можна поєднувати з іншими педагогічними завданнями:

1. Проведення спортивних свят і заходів, у процесі яких використовується нестандартне обладнання, організаційні методики та рішення, з метою популяризації спорту та здорового способу життя.
2. Пропаганда здорового способу життя не тільки серед студентів, але й серед викладачів.
3. Внесення до теоретичної частини навчальної програми інформації про нові, цікаві для студентів, види спортивно-оздоровчої діяльності.
4. Зміна поглядів учнів на фізичну культуру та їх уявлень про неї за рахунок проведення спеціальних лекцій, семінарів, тренінгів.
5. Використання у процесі фізичного виховання учнів нетрадиційних засобів.
6. Використання особистісно орієнтованого підходу.

7. Перегляд програми лекційних, а також методико-практичних занять для посилення інформаційної та освітньої складової за рахунок використання нових видів та нетрадиційних напрямів фізичної культури.

8. Використання особистісно-розвиваючих та прогресивних здоров'я-зберігаючих методик для підвищення рівня фізичної активності студентів.

9. Застосування в процесі навчання студентів інформаційних технологій.

10. Розвиток у студентів творчих нахилів і здібностей до інтелектуальної діяльності (індивідуальної або колективної).

Одним із можливих шляхів вирішення проблеми незадовільного стану фізичного здоров'я та рухової активності студентської молоді є впровадження в процес фізичного виховання інноваційних технологій із використанням народних традицій [7].

Різні форми впровадження нових розробок, що стосуються фізичного виховання студентської молоді з використанням народних традицій, розкриті в працях В. Пілата, 1991; В. Гузиніна, 2003; В. Кузя, 2003; Ю. Руденка, 2003; Р. Самохи, 2007; та ін.

Завдяки аналізу спортивної підготовки з сучасних видів єдиноборств та історичної спадщини українського народу щодо козацьких єдиноборств Р. А. Самохою [7] була відтворена самобутня система фізичної підготовки, елементи якої застосовувалися на заняттях із фізичного виховання зі студентами педагогічних університетів. Це дозволило впровадити в навчально-виховний процес науково обґрунтовані та сучасні методики фізичної підготовки, в елементах інноваційних технологій фізичного виховання студентів. Студенти за розробленими технологіями фізичного виховання застосовували психофізичні, дихальні вправи, елементи козацьких єдиноборств та інші засоби.

Дані, отримані Р. А. Самохою [7], підтверджують ефективність інноваційних технологій фізичного виховання студентів із застосуванням народних традицій, впроваджених у вищих педагогічних навчальних закладах.

У студентів експериментальної групи було зафіксовано суттєве підвищення рівня розвитку рухової активності, здоров'я та фізичної підготовленості.

Висновки. Проблема відсутності інтересу у студентів до занять фізичною культурою та браку рухової активності є дуже актуальною. Для її вирішення доцільно використовувати сучасні інноваційні технології, інформаційно-методичні системи, практики, спрямовані на реалізацію творчого потенціалу учнів. Залучення студентів до навчального процесу, конструювання рухливих ігор, проведення спортивних та оздоровчих заходів із використанням нестандартних підходів, рішень та інструментів дозволяють зацікавити учнів набагато сильніше, ніж традиційні заняття.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямку є розробка доступних до використання технологій інтерактивного та диференційованого навчання з використанням комп'ютерних технологій у процесі фізичного виховання студентської молоді.

Список використаної літератури

1. Ажиппо, О. Ю., Коновалов, В. В., Приходько, В. В., Дорофєєва, Т. І., Табінська, С. О., & Жук, В. О. (2014). *Вступ до вищої фізкультурної освіти: навчальний посібник*. Харків: Точка.
2. Ажиппо, О. Ю. (2015). Роль і місце фізичного виховання школярів у формуванні навичок здорового способу життя. *Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія»*, (47), 290-300.
3. Ермаков, С. С., Цеслицка, М., & Мушкета, Р. (2015). Физическая культура и спорт в жизни студентов Восточно-Европейского региона: современное состояние и перспективы развития. *Физическое воспитание студентов*, (6), 16-30.
4. Кокебаева, Р. С. (2013). Инновационные технологии в физическом воспитании студентов [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://portal.kazntu.kz/files/publicate/2013-05-30-10845_0.pdf

5. Мамешина, М. А., Масляк, І. П., & Жук, В. О. (2015). Стан та проблеми фізичного виховання в обласних загальноосвітніх навчальних закладах. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 3(47), 52-56.
6. Масляк, І. П., Мамешина, М. А., & Жук, В. О. (2014). Стан використання інноваційних підходів у фізичному вихованні обласних загальноосвітніх навчальних закладах. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 6(44), 69-72.
7. Самоха, Р. А. (2007). Інноваційні технології фізичного виховання студентів педагогічних університетів із застосуванням народних традицій [Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук, спец. 13.00.07. «Теорія і методика виховання»]. Київ.
8. Сичёва, Т. В. (2012). Инновационные технологии в физическом воспитании студенток. *Физическое воспитание студентов*, (4), 115-119.